

Gezien, gehoord en geholpen worden. Dat is wat je graag wil als de ontwikkeling van je kind in het onderwijs stukt. Zes jaar na de invoering van passend onderwijs weten ouders en jongeren nog te weinig waar ze hun vragen kunnen stellen of voor steun terecht kunnen. De nieuwe leidraad 'Samen bouwen aan ouder- en jeugdsteenpunten' brengt daar volgens procesbegeleider Mark Weghorst verandering in.

INTERVIEW: CHANGEMAKER OPTIMISTISCH OVER OPRICHTING STEUNPUNTEN

Steunpunt als sparringpartner

Anja Klein

Elk kind erbij houden en voorkomen dat het zich afgewezen voelt, dat ziet Mark Weghorst als een collectieve opdracht waar hij persoonlijk graag aan bijdraagt. Dat doet hij in zijn dagelijkse werk als changemaker bij het Neder-

In de leidraad staan de functies waarvoor ouders en jongeren terecht kunnen bij de nieuwe ouder- en jeugdsteenpunten. "Dan gaat het om goed informeren, steunen en signaleren. Daarmee verlaag je de drempel om hulp en ondersteuning te vragen en voorkom je escalatie", vertelt Weghorst. Ook reikt de leidraad bouwstenen aan die samenwerkingsverbanden kunnen helpen bij de oprichting en het uitbouwen van de steunpunten. Idealiter gaat elk samenwerkingsverband er nog dit schooljaar mee aan de slag.

de start in 2014 kozen de samenwerkingsverbanden ervoor om het eerst bestuurlijk en intern voor elkaar te krijgen. Al zijn er ook regio's waar ouders en kinderen wel vroeg betrokken zijn, zoals in Noord-Kennemerland." Passend onderwijs werkt volgens Weghorst goed, daar waar er op

"Verlaag de drempel om hulp en ondersteuning te vragen."

lands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ). Maar afgelopen zomer ook in zijn rol als procesbegeleider van de werkgroep die de leidraad tot stand bracht. Die leidraad maakt deel uit van de 'verbeteraanpak passend onderwijs' van onderwijsminister Slob in opdracht van de Tweede Kamer.

Relatieprobleem

Tijdens de eindevaluatie in 2020 kwamen de knelpunten van het passend onderwijs op tafel. Daarvan was 'meer oog hebben voor de ouders en kinderen zelf' een van de belangrijkste verbeterpunten. Weghorst: "Het was een grote wens van ouderorganisaties om de stem van ouders en jeugdigen vertegenwoordigd te krijgen binnen het passend onderwijs. Bij

Passend onderwijs werkt op individueel niveau.

individueel niveau van het kind goede afspraken met het onderwijs en ondersteuning worden gemaakt en kaders en grenzen duidelijk zijn. Daarentegen zijn moeizame situaties vaak terug te leiden tot een communicatie- of relatieprobleem. "Dan bestaat de kans dat een gesprek escaleert, de school

zich handelingsverlegen noemt en er hulptroepen worden ingeroepen of een andere plek voor het kind wordt gezocht. Terwijl ouders en onderwijs veel meer ruimte zouden moeten voelen om met elkaar in gesprek te gaan. En samen op zoek te gaan naar handelingsbekwaam worden.”

Emoties kwijt

Een stap in die richting is het oprichten van ouder- en jeugdsteunpunten, waar nu een leidraad voor klaarligt. “Ouders en jongeren kunnen daar een zo onafhankelijk mogelijke sparringpartner vinden in ervaringsdeskundige ouders of consultants die ervaring met ouderbegeleiding hebben. Ze kunnen er hun eerste emoties kwijt, zonder dat ze meteen in procedures terechtkomen of in overleg moeten met de school. Vaak voelen ouders het als per-

soonlijk falen en hebben ze de basale behoefte dat hun kind ergens bij mag horen. Maar steunpunten kunnen ouders ook helpen het perspectief van de

“Steunpunten helpen om elkaars perspectief te zien.”

school te zien. Het is goed dat het steunpunt niet helemaal los staat van het samenwerkingsverband, omdat je er ook invloed op wil kunnen hebben.”

De minister verwacht van elk samenwerkingsverband dat het een steunpunt opricht. Dat vraagt volgens Mark Weghorst meer van

de ene regio dan van de andere. “Er zijn al samenwerkingsverbanden of regio’s die ondersteuning geven en een aantal bouwstenen hebben staan, zoals Amsterdam of Zuid-Holland-Zuid. Maar met de oprichting in elke regio halen we die toevallige aanwezigheid eruit en wordt de ondersteuning passend bij de regio, omdat zij zelf de beste vertaalslag maken.” Bij de oprichting kunnen ze rekenen op ondersteuning van een vliegende brigade, die bijvoorbeeld helpt met inventariseren en goede voorbeelden kan delen.

Geen unieke opdracht

De samenwerkingsverbanden krijgen geen unieke opdracht in de samenleving, benadrukt Weghorst. “Ook bij gemeenten en GGD’en zie je dezelfde opdracht. Van een individueel gerichte maatschappij gaan we weer naar een meer collectieve

Zo kwam leidraad tot stand: 'Leden werkgroep gingen in elkaars schoenen staan'

De leidraad kwam dit jaar in een snelkookpan van vijf maanden tot stand, in opdracht van het ministerie van Onderwijs. Dat gebeurde met input van een werkgroep die bestond uit vertegenwoordigers van LAKS, JongPit, Ouders & Onderwijs, OCO Amsterdam, Ouderplatform Zuid-Holland Zuid, Oudersteunpunt Noord-Kennemerland, Netwerk Leidinggevenden Passend Onderwijs en Sectorraad Samenwerkingsverbanden VO. Procesbegeleider en auteur van de leidraad, Mark Weghorst: "Het schrijven van de leidraad was als een lakmoesproef, om te kijken

of het landelijk zou lukken wat je daarna lokaal wil doen. Een bijzonder proces waarin heel moeilijke onderwerpen op tafel zijn gekomen en gezocht is naar waarin we elkaar vinden. Dus hoe kan ik vanuit jouw bril naar dezelfde situatie kijken?"

Lokale ambitie

Wat landelijk lukte, is ook lokaal de ambitie: "Het is een verdienste van het ministerie dat het dit proces aan de werkgroep heeft overgelaten. Zo'n procesaanpak is ook lokaal de bedoeling. Een relatie verbeter je niet met een gedwongen huwelijk."

samenleving. In dat proces kan je samen optrekken. Voor ouderparticipatie kan je terecht bij bestaande clubs, zoals Ouders & Onderwijs of ouders die zich zelfstandig inzetten. En er is geen betere plek met bereik onder jongeren dan het onderwijs zelf."

Geen weg terug

Welk advies geeft Weghorst de samenwerkingsverbanden mee? "Ga aan de slag! Dit is level twee, waarin je concrete stappen zet voor de oprichting van steunpunten. Ga kijken waar je grootste angst zit. Ik mocht een keer bij een samenwerkingsverband zijn dat ervoor koos om de voor henzelf ingewikkeldste ouders uit te nodigen. Dat leverde een heel mooi, open gesprek op. Bij het steunpunt gaat het ook over de inbreng van ouders en jeugdigen op praktijk- en beleidsontwikkeling. Als je eenmaal met ouders gaat samenwerken aan passend onderwijs, is er geen weg meer terug. Misschien dat er daarna meer sprake is van een inclusieve samenleving."

Natuurlijk vertrouwen

Als changemaker zet Weghorst zich elke dag in om 'de context rondom kinderen mooier maken'. Het begeleiden en schrijven van de leidraad was voor hem een van de manieren om dat te doen. "Daar ben ik vanuit een natuurlijk vertrouwen ingestapt. Ik geloof dat deze steunpunten nodig zijn om samen te bouwen aan een ontwikkelomgeving van een kind of jongere." Optimistisch sluit hij af: "Als dit staat, heb ik in het bijstaan van ouders over drie jaar niets meer te doen!"

De leidraad is te vinden via steunpuntpassendonderwijs-povo.nl.